

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ประกอบด้วย ประการที่หนึ่ง เพื่อศึกษาสถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ประการที่สอง เพื่อศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และประการที่สาม เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวน 400 ตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้ที่มีส่วนในการสร้างปัญหาฝุ่นละอองจำนวน 16 คน ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาฝุ่นละอองจำนวน 16 คน และเจ้าหน้าที่ของหน่วยภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 คน

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้ สามารถประมวลผลการศึกษาย่างสรุปได้ดังนี้

5.1.1 สถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1) สถานการณ์ของปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

สถานการณ์ของปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ถือว่าคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ส่วนพื้นที่ที่มีกบประสบปัญหาฝุ่นละอองมากที่สุดคือพื้นที่ชุมชนและพื้นที่คมนาคมขนส่ง นอกจากนี้ ช่วงเวลาและช่วงวันที่ปัญหาฝุ่นละอองมีความรุนแรงมากที่สุดคือทุกช่วงเวลาและทุกช่วงวัน ส่วนช่วงเดือนที่ปัญหาฝุ่นละอองมีความรุนแรงมากที่สุดคือช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน นอกจากนี้ในส่วนของกลุ่มคนหลักที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาฝุ่นละออง พบว่า ประชาชนทุกคนเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ

2) สาเหตุของปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

สาเหตุของปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ แหล่งกำเนิดฝุ่นละออง กิจกรรมหลักที่ส่งผลให้เกิดปัญหาฝุ่นละออง และกลุ่มคนหลักที่มีส่วนในการสร้างปัญหาฝุ่นละออง สามารถสรุปได้ดังนี้

สภาพทางภูมิศาสตร์ของเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศ กล่าวคือ ลักษณะภูมิประเทศ พบว่า เป็นแอ่งกระทะ มีภูเขาล้อมรอบ ทำให้ฝุ่นละอองไม่สามารถถ่ายออกจากพื้นที่ได้ดีเท่าที่ควร ส่วนลักษณะภูมิอากาศ พบว่า ช่วงฤดูหนาวและฤดูร้อนมีฝุ่นละอองมากที่สุด ส่วนในช่วงฤดูฝนมีฝุ่นละอองน้อยที่สุด ส่วนแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แก่ ชุมชน/ที่พักอาศัย สถานประกอบการ ยานพาหนะ สนามบิน/เครื่องบิน สวน/ไร่นา พื้นที่กร้าง สถานที่ก่อสร้าง เตาเผาศพ เตาเผามูลฝอย และสนามกีฬากลางแจ้ง แหล่งกำเนิดฝุ่นละอองที่เห็นเด่นชัดว่ามีมากคือ ยานพาหนะ สถานที่ก่อสร้าง และชุมชน/ที่พักอาศัย โดยกิจกรรมหลักที่ส่งผลให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แก่ การเผาในที่โล่ง การจราจรและขนส่ง การก่อสร้าง การเผาปิ้งย่าง อาหาร การเผาศพ และการขึ้นลงของเครื่องบิน กิจกรรมที่เห็นเด่นชัดว่ามีมากคือ การจราจรและขนส่ง การเผาในที่โล่ง และการก่อสร้าง นอกจากนี้ กลุ่มคนหลักที่มีส่วนในการสร้างปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่คือ ทุกคนที่อาศัยอยู่และเดินทางเข้ามาอยู่ชั่วคราวซึ่งเป็นประชากรแฝง

สำหรับระดับการมีส่วนในการสร้างปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนถือว่าอยู่ในเกณฑ์สูง และสาเหตุหลักที่ทำให้ปัญหาฝุ่นละอองมีความรุนแรง ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศแบบแอ่งกระทะ ลักษณะภูมิอากาศในช่วงฤดูหนาว แหล่งกำเนิดฝุ่นละออง และพฤติกรรมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างฝุ่นละออง โดยสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองมากที่สุดคือ พฤติกรรมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างฝุ่นละอองและแหล่งกำเนิดฝุ่นละออง

3) ผลกระทบของปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ผลกระทบของปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง ส่งผลกระทบในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านคุณภาพชีวิต และด้านเศรษฐกิจ สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาฝุ่นละอองทำให้คุณภาพอากาศในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้รับการปนเปื้อนจนเกินค่ามาตรฐาน ทั้งยังส่งผลกระทบต่อพืช คน และสัตว์จากการเกิดโรคและล้มตาย

ด้านคุณภาพชีวิต ปัญหาฝุ่นละอองส่งผลกระทบต่อร่างกาย ต่อจิตใจ และต่อสังคม กล่าวคือ ผลกระทบต่อร่างกาย พบว่า ประชาชนได้รับผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยใน

ระดับปานกลาง โรคประจำตัวอันเนื่องมาจากปัญหาฝุ่นละออง ได้แก่ โรคภูมิแพ้ โรคถุงลมโป่งพอง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ และโรคมะเร็งปอด โรคที่เป็นมากที่สุดคือ โรคภูมิแพ้ นอกจากนี้ ประชาชนยังมีการอันเนื่องมาจากปัญหาฝุ่นละออง ได้แก่ แสบตา แสบจมูก แสบคอ/เจ็บคอ เลือดออกในโพรงจมูก ผื่นคัน/ตุ่ม หอบหืด น้ำมูกไหล ไอ/ไอมีเสมหะ จาม และหายใจลำบาก ส่วนการเดินทางไปรักษาที่โรงพยาบาลอันเนื่องมาจากปัญหาฝุ่นละออง พบว่า ประชาชนกึ่งหนึ่งต้องไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล ส่วนใหญ่สูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลอยู่ในระดับต่ำกว่า 5,000 บาท และเป็นส่วนน้อยสูญเสียมากกว่า 5,000 บาท ประชาชนยังประสบกับทัศนวิสัยการมองเห็นที่ไม่ดีอันเนื่องมาจากปัญหาฝุ่นละอองในขณะที่ขับขี่รถยนต์บนท้องถนน ส่วนผลกระทบต่อจิตใจ พบว่า ประชาชนได้รับผลกระทบระดับปานกลาง มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึก ได้แก่ เครียด วิตกกังวล ไม่สบายใจ กระสับกระส่าย อารมณ์เสีย เบื่อ เซ็ง ไม่พอใจ และหงุดหงิด ส่วนผลกระทบต่อสังคม ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานและการเรียนลดลงจนต้องขาดงานหรือขาดโรงเรียน ทำให้ต้องสูญเสียเวลาในการเดินทาง ทำให้ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวลดลง ทั้งกับเพื่อน กับครอบครัว กับชุมชน และกับสังคมที่อาศัยอยู่ ทำให้การพัฒนาสมาธิและสติปัญญา ลดลง และยังทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนในสังคมด้วย

ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาฝุ่นละอองส่งผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยว การบริการ และการโรงแรม นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อทัศนวิสัยเพื่อการบินของเครื่องบินทำให้อัตราการยกเลิกเที่ยวบินเพิ่มสูงขึ้น

5.1.2 การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1) การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มี 2 ระดับ ประกอบด้วย ระดับบุคคลกับระดับกลุ่ม ระดับบุคคล ได้แก่ การศึกษาหาความรู้ การควบคุมและป้องกัน การเฝ้าระวัง การลด การหลีกเลี่ยง การใช้เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงมีบ่อยครั้ง นอกนั้นมีบางครั้ง และระดับกลุ่ม ได้แก่ การรวมกลุ่ม การกำหนดกติกา การจ่ายค่าธรรมเนียม การผลักดัน การร้องเรียน การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ความเข้าใจ การรณรงค์ การเรียกร้อง และการสร้างเครือข่ายสิ่งแวดล้อม มีการจัดการนานๆ ครั้ง

2) การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

2.1) การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของเทศบาลนครเชียงใหม่ ประกอบด้วย (1) การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองที่ผ่านมา ได้แก่ โครงการณรงค์รักษาสภาพภูมิอากาศเพื่อเมื่อนำอยู่ (2) การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองที่กำลังดำเนินการ ได้แก่ โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาณรงค์สร้างจิตสำนึกและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอย โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการลดปริมาณและควบคุมมลพิษทางอากาศและเสียง โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการควบคุมการสุขาภิบาลของอาคารสถานที่ สถานที่ประกอบการ ร้านอาหาร ตลาด และแผงลอย และ (3) การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองในอนาคต ได้แก่ โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์สร้างจิตสำนึกและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีของเมืองเชียงใหม่ โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการลดปริมาณและควบคุมมลพิษทางอากาศและเสียง และ โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการควบคุมการสุขาภิบาลของอาคาร สถานที่ สถานที่ประกอบการ ร้านอาหาร ตลาด แผงลอย

2.2) การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการในลักษณะการบูรณาการประสานงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง และมลพิษทางอากาศและเสียงในเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งแต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ คือ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 เชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานทางหลวงที่ 1 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ ดำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานประชาสัมพันธ์เขต 3

5.1.3 แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1) ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีดังนี้

บทบาทหลักในการจัดการปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนควรมุ่งเน้นในเรื่องการให้ความร่วมมือแก่ทุกฝ่ายในการจัดการปัญหาฝุ่นละออง และประชาชนทั่วไปมีความคิดเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังมีความสามารถในการจัดการปัญหาฝุ่นละอองอยู่ในระดับน้อย

จึงควรมุ่งเน้นบทบาทในการจัดการปัญหาฝุ่นละอองด้านการนำนโยบายและมาตรการมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการจัดการปัญหา นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังคงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาฝุ่นละอองในระดับน้อย ทั้งนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาฝุ่นละอองโดยการร่วมปฏิบัติและทุกฝ่ายในสังคมถือเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการจัดการปัญหาฝุ่นละออง นอกจากนี้ เรื่องหลักที่ประชาชนเห็นว่าควรมุ่งเน้นในการจัดการปัญหาฝุ่นละอองคือการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก

2) ข้อเสนอแนะของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 เชียงใหม่ต่อแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

การจัดการปัญหาฝุ่นละอองควรมีการดำเนินงานโดยมีการประสานงานกันทุกฝ่ายตั้งแต่ระดับบนจนถึงระดับท้องถิ่น ควรมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการจัดการ ส่วนเรื่องงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญช่วยให้การแก้ไขปัญหาที่มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น คณะทำงานหรือบุคลากรจะต้องประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ในทางวิชาการ และควรมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึก การปรับปรุงและนำมาตราการทางกฎหมายมาใช้ การเพิ่มคณะทำงาน การจัดการขยะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดซื้ออุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ การให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นให้มีบทบาทสำคัญในการจัดการปัญหา การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหา การจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนในพื้นที่ การจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุมลพิษทางอากาศ การสร้างและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงทัศนคติในการทำงานที่สอดคล้องกันของทุกฝ่าย

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่อง “การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่” สามารถคัดสรรประเด็นสำคัญเพื่ออภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วย

- 5.2.1 สถานการณ์ของปัญหาฝุ่นละออง
- 5.2.2 สาเหตุของปัญหาฝุ่นละออง
- 5.2.3 ผลกระทบของปัญหาฝุ่นละออง
- 5.2.4 การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละออง

5.2.1 สถานการณ์ของปัญหาฝุ่นละออง

นับตั้งแต่จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการจัดตั้งจากส่วนกลางให้เป็นเมืองหลักหรือศูนย์กลางของภาคเหนือตอนบน สถานภาพของเมืองเชียงใหม่จึงมีการเปลี่ยนแปลงโดยได้รับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จะช่วยผลักดันให้เชียงใหม่มีความเจริญจนเป็นที่ยอมรับสมกับการเป็นเมืองหลักหรือศูนย์กลางของภาคเหนือตอนบน สิ่งเหล่านี้ทำให้เชียงใหม่กลายเป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้ มีความสะดวกสบายในการเดินทางและการใช้สอยสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ผู้คนต่างเดินทางเข้ามาพักอาศัยเพื่อประกอบอาชีพและทำธุรกิจหลากหลาย การพัฒนาเศรษฐกิจจึงมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว แต่ขาดการวางแผนที่ดี และจำนวนประชากรในเขตเมือง โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่เพิ่มขึ้นมีจำนวนมากจนเกิดการกระจุกตัวและหนาแน่นมากเกินไปจนไม่สมดุลกับพื้นที่ แม้ว่าการพัฒนาดังที่กล่าวมาจะทำให้มีการขยายพื้นที่ของความเป็นเมืองแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อจำนวนประชากรมีไม่สมดุลกับพื้นที่เช่นนี้ จึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกนำมาใช้อย่างไม่สมดุลเช่นกัน ประกอบกับการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเป็นทุนเดิม ผลที่ตามมาคือ การเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหามลพิษทางน้ำ ปัญหามลพิษในดิน ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาการจราจรติดขัด เป็นต้น โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2550) ได้กล่าวว่า ปัญหาความหนาแน่นของประชากรและขยายตัวของชุมชน เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเมือง โดยเฉพาะความหนาแน่นและการขยายตัวของชุมชนที่ไม่ได้มีการวางแผนรองรับ ปัญหานี้เกิดจากอัตราการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของแหล่งงาน ได้แก่ บริเวณพื้นที่ธุรกิจจะมีการอพยพย้ายถิ่นของประชากรจำนวนมากเข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความหนาแน่นของประชากร ทำให้ระบบสาธารณสุขปโภคสาธารณสุขการไม่พอเพียงต่อความต้องการ และเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม นอกจากนี้การขยายตัวของชุมชนที่ไม่เป็นระเบียบทำให้เกิดการใช้พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นๆ อันนำมาซึ่งปัญหามลพิษ และจากการศึกษาของดวงจันทร์ อาภาวชิรธรรม์ เจริญเมือง (2541) เกี่ยวกับการเติบโตของเมืองและสถานะแวดล้อมของเมืองเชียงใหม่ ยังได้กล่าวว่า การเติบโตอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจของเมืองเชียงใหม่ได้ส่งผลกระทบต่อสถานะแวดล้อมอย่างมาก เช่น มลภาวะทางอากาศจากการสร้างถนนที่ใช้เวลายาวนานและการจราจรติดขัด ความขัดแย้งในการสร้างอาคารสูง การจัดการขยะและการใช้ที่ดินผิดประเภท

จากการที่พื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งเป็นพื้นที่เขตเมืองขนาดใหญ่มีการพัฒนาดังเช่นที่กล่าวมา ทำให้ต้องประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีความรุนแรงอย่างปัญหาหมอกพิษทางอากาศที่มีมลสารสำคัญอย่างฝุ่นละอองเข้ามาปนเปื้อนโดยปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลายาวนานและมีการสั่งสมปริมาณปัญหาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงต้นเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมา ปัญหาฝุ่นละอองมีความรุนแรงมากที่สุดอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ประกอบกับช่วงเวลาดังกล่าวตรงกับฤดูกาลที่มีผลให้ปัญหาฝุ่นละอองมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น นั่นก็คือ ช่วงฤดูหนาว ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดหนึ่งที่ไม่สามารถควบคุมหรือหลีกเลี่ยงได้ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นการสั่งสมตัวของปัญหาอันเกิดจากสาเหตุที่พอกพูนขึ้นเรื่อยๆ เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว ความรุนแรงของระดับปัญหาจึงยังคงอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ โดยภาพรวมปริมาณฝุ่นละอองยังคงมีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐาน ดังที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2549) ได้กล่าวว่า มลพิษทางอากาศโดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM10) ยังเป็นปัญหาสำคัญในเขตชุมชนขนาดใหญ่และพื้นที่พัฒนาต่างๆ ภายในประเทศ และกรมควบคุมมลพิษ (2547) ยังได้กล่าวว่า พื้นที่เขตชุมชนเมืองในเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่ต้องมีการเฝ้าระวังปัญหาหมอกพิษทางอากาศและเสียง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัญหาฝุ่นละอองจะยังคงเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แต่หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบพื้นที่โดยตรงอย่างเทศบาลนครเชียงใหม่ก็ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเท่าใดนัก ดังจะเห็นได้จากการที่ประชาชนยังคงขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนรับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ถึงกระนั้น แม้ว่าการที่ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังเป็นปัญหาที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในระดับหนึ่ง ถ้าประชาชนทุกคนรู้จักสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ตนเองเกี่ยวกับวิธีการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพของตนและยอมรับที่จะทำความเข้าใจวิธีการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุว่าเกิดจากอะไร นั่นคือ แก้ไขปัญหาที่ตัวประชาชนเองก่อนโดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อลดฝุ่นละอองร่วมกัน

5.2.2 สาเหตุของปัญหาฝุ่นละออง

สาเหตุของปัญหาฝุ่นละอองมีทั้งสาเหตุที่ไม่สามารถควบคุมได้และสาเหตุที่สามารถควบคุมได้ สาเหตุที่ไม่สามารถควบคุมได้คือ สภาพทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตรงกับการศึกษาของรุ่ง ศรีโพธิ์ (2541) เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองของเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ตั้งทาง

ภูมิศาสตร์ของเมืองเชียงใหม่ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในแอ่งใหญ่ในที่ราบลุ่มของแม่น้ำปิง ล้อมรอบด้วยภูเขา ไม่มีการถ่ายเทอากาศด้วยลม จึงมีการเก็บอากาศเสียซึ่งมีความหนาแน่นมากไว้นาน โดยเฉพาะในที่ลุ่มมากกว่าที่สูงๆ ในตอนกลางคืนและในตอนหน้าหนาว อากาศจะเย็นอยู่หนึ่งและลอยต่ำลงมา โอกาสที่คนในตัวเมืองเชียงใหม่จะได้รับอากาศเสียจึงมีมาก เมื่อเป็นเช่นนี้ สิ่งที่คนในสังคมควรให้ความสำคัญคือ การรู้จักรับรู้และเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาเพื่อทำความเข้าใจ แสวงหาวิธีการปรับตัวและป้องกันตนเองเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล

ส่วนสาเหตุที่สามารถควบคุมได้ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรจนเกิดความไม่สมดุลกับพื้นที่ และการขาดการวางแผนการพัฒนาที่ดี ทำให้เกิดกิจกรรมและแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยเฉพาะการจราจรขนส่ง การเผาในที่โล่ง และการก่อสร้าง ดังที่กรมควบคุมมลพิษ (2548) ได้กล่าวว่า จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งประสบกับปัญหาฝุ่นละออง มีสาเหตุเกิดจากการเผาในที่โล่ง เช่น การเผาในพื้นที่การเกษตร การเผาขยะในชุมชน ไฟป่า รวมถึงยานพาหนะในเขตเมือง ทำให้เกิดปัญหาการจราจรหนาแน่นและติดขัดหลายบริเวณในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ทั้งนี้ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2550) ยังได้กล่าวว่า ปัญหาการจราจรติดขัดเป็นปัญหาที่ตามมาเมื่อเมืองพัฒนาจนมีประชากรจำนวนมาก และมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจมาก หรืออาจพูดได้ว่าเป็นปัญหาของเมืองใหญ่ที่ขาดการวางแผนรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้น สาเหตุอาจมีหลายประการ เช่น การขาดการวางแผนที่ดีทำให้มีสัดส่วนของพื้นที่ผิวจราจรของเมืองน้อย ระบบโครงสร้างถนนหนทางไม่ดี สับสน หรือไม่มีประสิทธิภาพ หรือขาดระบบการขนส่งมวลชนที่ดี หรือมีการพัฒนาเมืองเข้มข้นหนาแน่นเกินไปในบริเวณใจกลางเมืองหรือในบางกรณีเป็นเพราะมีเส้นทางสัญจรระหว่างเมืองที่ผ่าเข้าไปในใจกลางเมือง หรือเมืองขยายเข้ามาล้อมรอบทางหลวงระหว่างเมือง การจราจรติดขัดทำให้เกิดปัญหาติดตามามากมาย นอกจากนี้ยังมีแหล่งกำเนิดมลพิษอื่นๆ ได้แก่ สถานที่ก่อสร้าง บริเวณพื้นที่ต่างๆ ในชุมชนก็ก่อให้เกิดฝุ่นละอองมากเช่นกัน ทั้งนี้ จากการศึกษาของดวงจันทร์ อาภาวัชรธรรม์ เจริญเมือง (2541) เกี่ยวกับการเติบโตของเมืองและสถานะแวดล้อมของเมืองเชียงใหม่ ยังได้กล่าวว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองเชียงใหม่มีสาเหตุหลัก 4 ประการคือ 1. การขาดการวางแผนรองรับการเติบโตของเมืองหลัก ทำให้ไม่ได้จัดเตรียมสาธารณูปโภคอย่างเพียงพอ และขาดประสิทธิภาพในการให้บริการแก่คนในท้องถิ่น และคนที่อพยพเข้ามา 2. ผังการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวมซึ่งได้รับการวางแผนจากส่วนกลางไม่เข้าใจบริบทของสังคมเมืองเชียงใหม่ 3. เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนหรือสถานะแวดล้อม 4. ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลและการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ อย่างเพียงพอ ทำให้ไม่ได้ตระหนักถึงความเสื่อมถอยของสถานะแวดล้อม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นข้างต้นล้วนเกิดจากสาเหตุที่สามารถควบคุมได้ ซึ่งมีสาเหตุหลักคือ พฤติกรรมดำรงชีวิตของทุกคนในสังคม สภาพสังคมเมืองที่ประชาชนส่วนใหญ่ต่างมีวิถีชีวิตแบบบริโภคนิยม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผู้อื่น สิ่งแวดล้อมรอบตัว และสังคมส่วนรวม ทำให้มีความเห็นแก่ตัวและไม่ได้ให้ความสำคัญหรือสนใจในการกระทำของตน จึงมองข้ามไปว่าพฤติกรรมต่างๆ ได้สร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมจนทำให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองไว้อย่างไรบ้าง ดังที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2550) ได้กล่าวว่า เพราะพฤติกรรมของมนุษย์นั้นมีมากมาย ทุกคนก็คือผู้ที่ก่อให้เกิดมลพิษในสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งสิ้น เช่น การทิ้งขยะลงบนท้องถนน การเผาและการตัดไม้ทำลายป่า และการทิ้งกากของเสียอันตรายสู่สถานที่สาธารณะ เป็นต้น แต่ทุกคนกลับคิดไม่ถึงว่าเป็นความผิดของ "ตนเอง"

สาเหตุที่สามารถควบคุมได้อีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองคือ การที่หน่วยงานภาครัฐไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ทำให้มีผู้ฝ่าฝืนกฎอยู่เสมอ ยกตัวอย่างเช่น การห้ามไม่ให้รถบรรทุกขนดินโดยปราศจากการนำผ้าใบมาคลุม ปรากฏว่ายังมีผู้ที่ฝ่าฝืนกฎดังกล่าวอยู่เนืองๆ ให้เห็นทั่วไปตามท้องถนนโดยไม่ถูกลงโทษแต่อย่างใด นอกจากนี้ นโยบายและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่ยังคงมุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากกว่าการพัฒนาและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่สามารถควบคุมได้เช่นกัน ทั้งนี้ ผลพวงของการพัฒนาทางเศรษฐกิจหนึ่งที่เป็นสาเหตุสำคัญก่อให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองคือ สนามบินนานาชาติเชียงใหม่ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการวางแผนที่จะทำการขยายพื้นที่ รันเวย์ และจุดให้บริการต่างๆ ของสนามบิน เพื่อสร้างความสะดวกสบายแก่ผู้มาใช้บริการ โดยไม่ได้มีการให้ความสำคัญกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาฝุ่นละอองเท่าที่ควร แม้ว่าสนามบินจะเป็นแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองที่สามารถควบคุมได้ แต่ก็ไม่ได้มีความพยายามดำเนินการให้มีการจัดการแหล่งกำเนิดดังกล่าวเพื่อแก้ไขปัญหามาแต่อย่างใด ตรงกันข้าม กลับยิ่งพัฒนาให้มีความใหญ่โตมากยิ่งขึ้น ที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากความคิดหรือทัศนคติของเจ้าหน้าที่รัฐที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นหลักจึงทำให้มีความคิดยึดติดกับการพัฒนารูปแบบเดิมๆ (ระบบทุนนิยม) จึงไม่มีความกล้าพอที่จะคิดและวางแผนดำเนินการเพื่อกระทำสิ่งต่างๆ อย่างสมเหตุสมผล ทำให้ทิศทางการพัฒนาพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ยังคงขาดการให้ความสำคัญในประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังจะเห็นได้จากการกำหนดโครงการและกิจกรรมที่ผ่านมา งบประมาณส่วนใหญ่สนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยการดำเนินการสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อขยายความเป็นเมือง โดยไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการนำงบประมาณมาแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาฝุ่นละอองเท่าที่ควร สามารถพิจารณาเปรียบเทียบได้จากการจัดสรรสัดส่วนของปริมาณโครงการ/กิจกรรมต่างๆ และสัดส่วนงบประมาณสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้ โครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจมีสัดส่วนมากกว่าอย่างชัดเจน

5.2.3 ผลกระทบของปัญหาฝุ่นละออง

ปัญหาฝุ่นละอองเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในวงกว้างและมีความรุนแรงมาก ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านคุณภาพชีวิต โดยมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นอีก เนื่องจากในช่วงต้นปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมามองเห็นได้ว่าปัญหาฝุ่นละอองมีความรุนแรงมากที่สุดอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องยืนยันที่ชัดเจนว่าปัญหาดังกล่าวได้สร้างผลกระทบที่ใหญ่มาก เนื่องจากไม่สามารถจัดการได้เสียที ทั้งนี้ การปนเปื้อนของฝุ่นละอองในอากาศทำให้ระบบนิเวศเกิดการเสียสมดุล ถือเป็นความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่อย่างประเมินค่าไม่ได้ เนื่องจากการฟื้นฟูตัวเองของระบบนิเวศจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลายาวนาน โดยอาจใช้ระยะเวลาเท่ากับหรือมากกว่าอายุขัยโดยเฉลี่ยของคนเรา หรืออาจมากกว่าเป็นหลายเท่าตัวก็ได้ ทั้งยังมีผลต่อการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขตเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยเน้นจุดขายด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งมีสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นปัจจัยเกื้อหนุน ปัญหาดังกล่าวจึงถือเป็นการสร้างข้อจำกัดในการขยายตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในทุกรูปแบบและยังทำให้ภาครัฐต้องสูญเสียบุคลากร เวลา และงบประมาณในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองอีกเป็นจำนวนมากด้วย ความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการพัฒนาโดยขาดการคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมร่วมด้วยจึงกลายเป็นปัญหาลูกโซ่ที่ส่งผลกระทบถึงกันจนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

นอกจากนี้ ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ยังได้รับผลกระทบด้านคุณภาพชีวิต ทั้งต่อร่างกาย ต่อจิตใจ และต่อสังคม โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อร่างกายและต่อจิตใจ ทำให้สุขภาพอนามัยเสื่อมโทรมลงจนมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกในเชิงลบ เช่น เครียด หงุดหงิด มีอาการอันเกิดจากโรคและเป็นโรคระบบทางเดินหายใจ ตรงกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2549) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหามลพิษทางอากาศนับเป็นปัญหาที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนโดยตรง โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็กที่มีผลต่อระบบทางเดินหายใจส่วนล่าง อีกทั้ง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2550) ยังได้กล่าวว่า มลภาวะทางอากาศส่งผลกระทบต่อชุมชนในแง่ของสุขภาพกายกับสุขภาพจิตของคนในชุมชน และความสงบสุขของชุมชน มลภาวะทางอากาศที่มีผลต่อชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็นมลภาวะที่เกิดจากฝุ่นละอองและมลภาวะประเภทควัน กลิ่น สารพิษในอากาศ ซึ่งปัญหามลภาวะดังกล่าวส่งผลเสียต่อสุขภาพของคนในชุมชน ทำให้เสียเวลาในการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่มีประสิทธิภาพ และยังทำให้เกิดความตึงเครียด ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อสุขภาพทางกายและทางใจโดยตรงของประชากรเมือง ประชาชนที่อาศัยในบริเวณที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดฝุ่นละอองสูงย่อมได้รับผลกระทบสูงตามไปด้วย ตรงกับการศึกษาของมัทรี นครน้อย และคณะ (2544) เกี่ยวกับภาวะ

มลพิษทางอากาศกับปัญหาการหายใจที่จังหวัดสระบุรี ประเทศไทย กล่าวไว้ว่า ผลกระทบของฝุ่น โดยเฉพาะฝุ่น PM10 มีผลต่อโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังในประชาชนในจังหวัดสระบุรี จึงคาดการณ์ได้ว่าคนงานที่ทำงานในที่ที่มีฝุ่นมากย่อมมีการเสื่อมสมรรถภาพของระบบทางเดินหายใจมากกว่าคนที่ทำงานในที่ที่ไม่มีฝุ่นหรือมีฝุ่นน้อย ทั้งนี้ ยังทำให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจและโรคเกี่ยวกับหัวใจจนอาจต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล เช่นเดียวกับการศึกษาของนันทวรรณ วิจิตรวาทการ และคณะ (2541) เกี่ยวกับโครงการศึกษาผลกระทบของฝุ่นละอองขนาดเล็กต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า หากฝุ่นละอองขนาด 10 ไมครอน เพิ่มขึ้น 10 ไมครอนต่อลูกบาศก์เมตรจะทำให้มีผู้เจ็บป่วยต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลด้วยโรคทางเดินหายใจและหลอดเลือดหัวใจเพิ่มขึ้น 0.05% ผลที่ตามมาคือ ผู้ที่เป็นโรคจะมีภูมิคุ้มกันโรคอยู่ในเกณฑ์ต่ำลง จนทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนอื่นตามมาได้ และโรคที่พบมากคือโรคภูมิแพ้ซึ่งเป็นโรคที่เกิดขึ้นได้กับทุกคน ไม่จำกัดเพศ วัย และอาชีพ ใกล้เคียงกับการศึกษาของชัยรัตน์ ต.เจริญ (2544) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝุ่นขนาดเล็กในอากาศบริเวณที่ทำงาน และสมรรถภาพระบบทางเดินหายใจส่วนล่างในกลุ่มคนงานของโรงงานอุตสาหกรรมบ่มไบยาสูบไซแอมโทแบคโค อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า ในคนที่ไม่มีหรือเคยเป็นโรคประจำตัวเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจย่อมจะมีภูมิคุ้มกันต่อโรคเสื่อมลง และสมรรถภาพของระบบทางเดินหายใจเสื่อมลงด้วย และยังกล่าวว่า สาเหตุการเจ็บป่วยเกิดจากอากาศเปลี่ยนแปลง มีฝุ่นในอากาศ และพบเกือบทุกกลุ่มอายุและทุกอาชีพ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาบริบททางสังคมและสถิติการเกิดโรคติดต่อของจังหวัดเชียงใหม่จะพบว่า ประชากรในพื้นที่นี้มีอัตราการเป็นโรคเอดส์ค่อนข้างสูง โรคเอดส์เป็นโรคที่มีความรุนแรงเนื่องจากมีผลทำให้ภูมิคุ้มกันโรคทุกส่วนของร่างกายเกิดการบกพร่อง ทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนได้ง่าย ในขณะที่ปัญหาฝุ่นละอองก็เป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างมากเช่นกัน สิ่งเหล่านี้ เมื่อนำมาประกอบกันย่อมเกิดผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อประชาชนซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่หน่วยงานภาครัฐและประชาชนควรช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยควรยึดหลักการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งเพื่อการมีสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อไป

ผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตที่มีต่อสังคมก็เป็นอีกผลกระทบหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมโดยตรง การเกิดปัญหาฝุ่นละอองมีผลทำให้ประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถทนรับกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จึงมีการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย กิจกรรมต่างๆ ที่เคยทำ เช่น การได้รับความรู้ การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ หรือวัฒนธรรมของคนในสังคมเดียวกันก็หายไป ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนกับพื้นที่อยู่อาศัยเดิมของตนด้วย มีผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ลดลง วัฒนธรรมบางอย่างอาจบิดเบือนหรือสูญหายไป เนื่องจากขาดการถ่ายทอดและสานต่อระหว่างคนในพื้นที่

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีผลกระทบรุนแรงมาก แต่จากการศึกษากลับพบว่า ประชาชนกลับมีความคิดเห็นว่าเป็นผลกระทบจากปัญหาฝุ่นละอองในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากปัญหาฝุ่นละอองเป็นปัญหาที่มองไม่เห็น เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงก็จริงแต่การก่อตัวของปัญหากลับดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไป เปรียบเสมือนคลื่นใต้น้ำ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่น่ากลัวกว่าปัญหาที่สามารถมองเห็นและจับต้องได้ นอกจากนี้ อาจเนื่องมาจากความเป็นสังคมเมือง ระบบสังคมเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้ผู้คนในสังคมมีวิถีคิดในแบบที่ให้ความสำคัญและมีความต้องการมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีมากกว่าต้องการคุณภาพชีวิตที่ดี จึงเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ทำให้วิถีการดำรงชีวิตในแต่ละวัน ไม่สัมพันธ์และขัดแย้งกับธรรมชาติที่ตนอาศัยอยู่ การที่ประชาชนมีวิถีชีวิตที่มีพฤติกรรมร่วมกันสร้างปัญหาฝุ่นละอองเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าประชาชนไม่เห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น แม้ว่าปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพอนามัยก็ตาม

5.2.4 การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละออง

การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่ามีทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่ม โดยระดับบุคคล ได้แก่ การศึกษาหาความรู้ การควบคุมและป้องกัน การเฝ้าระวัง การลด การหลีกเลี่ยง การใช้เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การจัดการเหล่านี้ประชาชนมีพฤติกรรมจัดการในระดับบางครั้ง ยกเว้น การจัดการในลักษณะการหลีกเลี่ยงมีการจัดการในระดับบ่อยครั้ง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการหลีกเลี่ยงเป็นวิธีการที่ง่าย ต่างจากวิธีการจัดการอื่นๆ ที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า การสังเกต การเสียค่าใช้จ่ายที่มากกว่า และการมีจิตสำนึกซึ่งละเอียดอ่อนกว่า สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ในระดับบุคคล คนในสังคมเมืองซึ่งถือเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสูง ยังขาดความตระหนัก การเอาใจใส่ และให้ความสำคัญต่อปัญหาฝุ่นละออง ทั้งนี้ อาจเพราะด้วยความเป็นสังคมเมือง สภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูง ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนมักใช้เวลาส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปกับการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง และเลี้ยงครอบครัวของตนเพื่อความอยู่รอดเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดการละเลยและมองข้ามปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่อยู่อาศัยของตน ดังเช่นปัญหาฝุ่นละอองว่าจะมีผลกระทบต่อตนเองมากน้อยเพียงใด และจะสามารถแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้นด้วยตนเองในระดับหนึ่งได้อย่างไร นอกจากนี้ การที่ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีพฤติกรรมละเลยการรักษาสุขภาพตนเอง ทำให้ไม่คำนึงถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวว่าจะมีผลกระทบอย่างไรบ้าง ดังที่การศึกษาของเพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (2528) เกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่กำหนดการใช้บริการสุขภาพอนามัย :

การศึกษาชุมชนแออัดในจังหวัดสงขลา ได้กล่าวว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอนามัย กล่าวคือ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมมีพฤติกรรมการรักษาสุขภาพดีกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี เนื่องจากผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมมีความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรด้านการบริการทางสุขภาพได้มากกว่า

ส่วนการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ระดับกลุ่ม ได้แก่ การรวมกลุ่ม การกำหนดกติกา การจ่ายค่าธรรมเนียม การผลักดัน การร้องเรียน การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ความเข้าใจ การรณรงค์ การเรียกร้อง และการสร้างเครือข่ายสิ่งแวดล้อม การจัดการเหล่านี้ประชาชนมีพฤติกรรมจัดการในระดับนานๆ ครั้ง เท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากคนในสังคมไม่เห็นความสำคัญของปัญหา คิดว่าเป็นเรื่องเสียเวลาทำมาหากิน และที่สำคัญที่สุดคือ เกรงว่าจะต้องเสียเงินหากต้องรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม กล่าวได้ว่าสภาพความเป็นเมืองมีส่วนสำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคมและมีผลต่อแนวทางการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อสิ่งแวดล้อม และต่อสังคมส่วนรวมจึงกลายเป็นประเด็นที่ถูกบดบังและถูกละทิ้งไว้จนกว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาฝุ่นละอองเอง เช่นนั้นแล้ว แนวความคิดที่จะทำกิจกรรมระดับกลุ่มร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจึงค่อยถูกหยิบยกขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์และกระทำอย่างจริงจัง แม้ว่าจะเป็นการจัดการที่เน้นประโยชน์ส่วนตนก็ตาม

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่มยังอยู่ในระดับน้อย ตัวอย่างง่าย ๆ ของการที่ประชาชนขาดการจัดการที่ดีซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อพิจารณาสาเหตุของปัญหาฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิดหลักจะพบว่า การจราจรขนส่งเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมเมืองอย่างเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มาช้านาน ประชาชนส่วนใหญ่มักมีการเดินทางไปมาบริเวณพื้นที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นกิจวัตร แต่กลับมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากปริมาณรถยนต์ควันดำที่ทางเทศบาลนครเชียงใหม่เคยทำการตรวจวัด แม้ว่าจะไม่ได้ทำการตรวจวัดรถยนต์ทุกคัน แต่ก็เสมือนเป็นการสุ่มตัวอย่าง พบว่า สัดส่วนจำนวนรถยนต์ที่สุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีรถยนต์ควันดำเป็นจำนวนมากกว่ารถยนต์ที่มีสภาพปกติ แสดงว่าประชาชนทั่วไปไม่ได้ให้ความสำคัญและไม่ได้อุดูแลแม้กระทั่งยานพาหนะของตนเอง จึงไม่ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากพฤติกรรมของตนเองด้วย ตรงข้ามกับการศึกษาของชมพูชน รินทร์ศรี (2542) เกี่ยวกับพฤติกรรมในการลดมลพิษทางอากาศของผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า ผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลมีพฤติกรรมในการลดมลพิษทางอากาศในระดับเหมาะสมมาก และคิดว่าสาเหตุของปัญหามาจากการเพิ่มขึ้นของยานพาหนะก่อให้เกิดการจราจรติดขัดและมลพิษ

ปัญหาการจราจรชนงั้น ประชาชนสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองโดยการลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล มีการตรวจสอบสภาพเครื่องยนต์อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงควรมีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการประหยัดพลังงานเพื่อลดปัญหาฝุ่นละออง เพื่อให้เกิดการสั่งสมความรู้ความเข้าใจจนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และควรถ่ายทอดแก่ผู้อื่นด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้จะต้องเกิดจากความตั้งใจจริงและอาศัยความพร้อมของแต่ละบุคคลหรือแต่ละกลุ่มบุคคลด้วย ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เมื่อจัดการกับตนเองได้แล้วก็ควรเข้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาในโอกาสต่อไปด้วย ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของกรรณิกา ธรรมสอน (2543) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหามลภาวะจากการจราจรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่ว่าจะเป็นกลุ่มบุคคลและความถี่ในการใช้รถใช้ถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มิใช่เป็นประเด็นสำคัญต่อความต้องการและรูปแบบของการมีส่วนร่วม แต่จะขึ้นอยู่กับโอกาส ความพร้อม และความถนัดของแต่ละบุคคลในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาเหล่านี้ได้ โดยใช้โอกาส ความพร้อม หรือความถนัดส่วนบุคคล โดยไม่จำเป็นว่าจะจะเป็นกลุ่มองค์กรใดเป็นพิเศษหรือน้อยเพียงใด แต่จุดมุ่งหมายของทุกคนคือการเข้าไปมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการจัดการปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน

ในส่วนของการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎการจราจรของประชาชนนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ทราบกฎจราจรเป็นอย่างดี แต่มักฝ่าฝืน และฝ่าฝืนได้ง่ายด้วย เนื่องจากการวางผังเมืองไม่ได้มีการวางแผนระยะยาวไว้เป็นอย่างดีตั้งแต่แรก เมื่อผังเมืองไม่มีความเป็นระบบจึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการเดินทาง ทำให้ต้องใช้เวลาและระยะทางในการเดินทางมากกว่าปกติ ประกอบกับการก่อสร้างถนนหนทางที่เกิดขึ้นหลายจุดและใช้ระยะเวลายาวนาน ทำให้การควบคุมให้มีการปฏิบัติตามกฎที่วางไว้เป็นไปได้ไปอย่างทุลักทุเลและขาดประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับการศึกษาของกรรณิกา ธรรมสอน (2543) ได้กล่าวว่า ประชาชนส่วนใหญ่รู้จักกฎหมายและกฎจราจรแต่ไม่ปฏิบัติตาม การปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ที่กีดขวางเส้นทางจราจรอยู่เกือบตลอดปีและ โครงข่ายถนนไม่สมบูรณ์ ขาดความต่อเนื่อง และความกว้างของถนนไม่สัมพันธ์กับปริมาณยานพาหนะที่เพิ่มขึ้น ประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนมีประสบการณ์รับรู้ปัญหามลภาวะจากการจราจรอยู่ในระดับสูงและมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาการจราจรอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า สาเหตุของปัญหาการจราจรส่วนใหญ่เกิดจากการที่ประชาชนรู้กฎหมายแต่เห็นแก่ตัวและฝ่าฝืนกฎจราจร มีปริมาณยานพาหนะเพิ่มขึ้นในขณะที่ไม่สามารถขยายผิวถนนได้ และมีการก่อสร้างของหน่วยงานต่างๆ ในเขตเส้นทางรถในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ตลอดทั้งปี

ทั้งนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ประชาชนบางกลุ่มไม่ทราบเลยด้วยซ้ำไปว่าตนกำลังประสบกับปัญหา

ดังกล่าวอยู่ โดยให้เหตุผลว่าไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางเทศบาลนครเชียงใหม่หรือจากหน่วยงานภาครัฐอื่นที่รับผิดชอบปัญหาดังกล่าวเลย โดยการได้รับข้อมูลข่าวสารนั้นประชาชนไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องกระทำบ่อยครั้งเนื่องจากอยู่ที่ความตั้งใจในการรับรู้แล้วนำมาปฏิบัติซึ่งจะทำให้การส่งสารมีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรมมากกว่า และยังเป็นการประหยัดงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐอีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องรับผิดชอบและดำเนินการให้ประชาชนเห็นความสำคัญของปัญหาฝุ่นละอองอย่างแท้จริง จากที่กล่าวมาตรงกับการศึกษาของชมพูนุท รินทร์ศรี (2542) ได้กล่าวว่า ความถี่หรือความบ่อยในการรับข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องมลพิษทางอากาศ การใช้รถยนต์ และการดูแลรักษาเครื่องยนต์ มิใช่ประเด็นสำคัญ แต่ขึ้นอยู่กับการที่กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจในการที่จะรับรู้หรือเข้าใจข่าวสาร จึงจะสามารถนำข่าวสารเรื่องนี้ไปเชื่อมโยงกับพฤติกรรมการปฏิบัติจริงได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประชาชนจำนวนหนึ่งในสังคมจะไม่ค่อยได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเลยก็ตาม แต่นั่นก็ไม่ใช่ปัญหา มองดูแล้วเสมือนเป็นข้ออ้างเพื่อโยนความรับผิดชอบให้หน่วยงานภาครัฐมากกว่า เนื่องจากการแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองนั้น ในหลายโอกาสประชาชนไม่จำเป็นต้องรอความช่วยเหลือจากภาครัฐ แต่สามารถช่วยเหลือตนเองโดยการแก้ไขปัญหาคด้วยตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาก็สามารถทำได้เองนั้นมีอยู่มากมาย เช่น การศึกษาหาความรู้เพื่อหาข้อมูลข่าวสารมาทำความเข้าใจปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละออง แล้วเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยปฏิบัติตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ

อย่างไรก็ตาม หากประชาชนได้รับทราบสภาพปัญหาที่พร้อมที่จะรับฟังและปฏิบัติตาม ซึ่งจะมีประชาชนเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่มีความจำเป็น ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ เนื่องจากติดปัญหาการประกอบอาชีพ จึงเป็นความจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งก็คือ อาชีพเกี่ยวกับการเผาปิ้งย่างอาหาร แม้ว่าทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่จะมีมาตรการในการจัดจำหน่ายเตาปิ้งย่างแบบไร้ควันแล้วก็ตาม แต่ประชาชนที่ประกอบอาชีพดังกล่าวมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว ส่วนใหญ่ยังคงมีพฤติกรรมเช่นเดิม เนื่องจากหากต้องซื้อเตาปิ้งย่างแบบไร้ควันมาใช้ จะเป็นการเพิ่มต้นทุน สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และไม่ต้องการความยุ่งยากในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการที่ประชาชนนิยมการเผาในที่โล่งได้แก่ การเผาขยะ เศษใบไม้กิ่งไม้ เนื่องจากเทศบาลนครเชียงใหม่จัดเก็บขยะไม่ทั่วถึง เทศบาลจึงควรปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดเก็บขยะให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ และยังเป็นเพราะความเห็นแก่ตัวและความเคยชินของประชาชนเอง ดังนั้น ประชาชนก็ควรปรับปรุงพฤติกรรมส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วย แต่ก็ยังมีประชาชนบางชุมชนซึ่งมีทั้งที่เข้าร่วมโครงการกับหน่วยงานภาครัฐและมีทั้งที่ดำเนินการกันเอง ได้มีการจัดการขยะและเศษใบไม้กิ่งไม้ของตนโดยการนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก

แม้จะเป็นคนส่วนน้อยในสังคมแต่ก็เป็นประโยชน์อย่างมากต่อชาวบ้านกลุ่มดังกล่าวและเป็นผลดีกับสิ่งแวดล้อมด้วย จากที่กล่าวมาใกล้เคียงกับการศึกษาของดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง และคณะ (2549) เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาภาวะทางอากาศของประชาชนเมืองเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า ประชาชนเห็นว่าปัญหาคุณภาพอากาศเป็นเรื่องใกล้ตัว แต่หลังจากทราบว่าอากาศเสียบั่นทอนสุขภาพและชีวิต จึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการก่อมลพิษทางอากาศมากขึ้น ยกเว้นกลุ่มที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ประชาชนนิยมเผาในที่โล่งเพราะองค์กรปกครองท้องถิ่นไม่ได้จัดเก็บขยะและกิ่งไม้ใบไม้, ค่านิยมที่ชอบเห็นบริเวณหน้าบ้านเรียบริ้ว และการซื้อที่แก่งกำไรแล้วไม่ใช่ประโยชน์จึงเป็นแหล่งที่มีการเผาในที่โล่งมาก

การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่มที่ได้ผลและมีประสิทธิภาพจึงควรเริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาฝุ่นละอองแก่คนในสังคมโดยการชี้ให้เห็นผลกระทบที่มีต่อคนในสังคมเอง โดยเฉพาะผลกระทบต่อทางสุขภาพอนามัยและทางเศรษฐกิจซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมค่อนข้างให้ความสำคัญ เมื่อประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจแล้วย่อมเป็นการปูทางไปสู่การเกิดความตระหนักต่อปัญหาตระหนักต่อตนเอง และตระหนักต่อสังคมส่วนรวม และมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิม ผลที่ตามมาคือ การเกิดพฤติกรรมใหม่ที่เกิดจากความตั้งใจและเป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองอย่างจริงจัง ทั้งนี้ ประชาชนจะต้องพยายามเรียนรู้ปัญหาเพื่อปรับตัวและเข้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การแก้ไขปัญหาที่จะสามารถดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบและมีระเบียบแบบแผนมากยิ่งขึ้น อันแนวทางจากการศึกษาของฉลาดชาย รมิตานนท์ และคณะ (2536) เกี่ยวกับป่าชุมชนภาคเหนือ ซึ่งเสนอว่า เมื่อชุมชนต้องเผชิญกับปัญหาซึ่งทวีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ชุมชนอาจต้องปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง ด้วยการผสมผสานวิธีการต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งการช่วยตนเองและการประสานกับองค์กรภายนอก โดยการแก้ปัญหาของชุมชนอาจกระทำโดยประสานกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการจัดการแก้ปัญหา เพื่อให้รัฐรับรองข้อตกลงระหว่างชุมชนและคานอำนาจผู้มีอิทธิพลที่ถูกจับกุมในการละเมิดหรือก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชน อาจมีวิธีดำเนินการหลายอย่างเช่น การแจ้งให้เจ้าหน้าที่เข้ามาร่วมรับรู้และแก้ปัญหา การร้องเรียนเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

นอกจากนี้ การที่หน่วยงานภาครัฐนำมาตราการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการขอความร่วมมือ และมาตรการบังคับพร้อมด้วยบทลงโทษมาใช้ โดยมีการปฏิบัติหน้าที่กันอย่างจริงจัง และมีบทลงโทษสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพด้วย ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยย้้การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนทั้งระดับบุคคล

และระดับกลุ่มได้ผลและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ มาตรการต่างๆ เป็นไปเพื่อควบคุมพฤติกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาปัญหาฝุ่นละอองของประชาชน รวมทั้งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐด้วย

ในส่วนการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ยังขาดการให้ความสำคัญต่อปัญหา ดังพิจารณาได้จากกิจกรรมและโครงการต่างๆของเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยการสนับสนุนงบประมาณในการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการสร้างถนนหนทางและการปรับปรุงพื้นผิวถนนเป็นหลัก ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าโครงการในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมถือเป็นโครงการที่ไม่ควรมุ่งเน้นมากนัก แม้ว่าการสร้างถนนจะมีส่วนช่วยลดปัญหาการจราจร แต่เท่าที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะสร้างถนนเพิ่มขึ้นอีกสักเท่าใด ก็ไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาการจราจรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ทุเลาเบาบางลงแม้เพียงน้อยนิดได้เลย อีกทั้งการสร้างถนนยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการก่อสร้างซึ่งเป็นกิจกรรมหลักหนึ่งซึ่งสร้างปัญหาฝุ่นละออง การสร้างถนนรั้งแต่จะเป็นการเปิดโอกาสให้ยานพาหนะต่างๆ มีพื้นที่ในการใช้สอยมากยิ่งขึ้น ปริมาณยานพาหนะที่มีจำนวนมากอยู่แล้วก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นมากกว่าที่เป็นอยู่ ดังนั้น การสร้างถนนเพิ่มจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ แต่สิ่งที่ควรจัดการคือ การควบคุมการใช้รถยนต์แต่ละประเภท การขึ้นภาษีรถยนต์ การตรวจจับรถยนต์ที่มีสภาพเครื่องยนต์ไม่สมบูรณ์ การจัดระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพ และการใช้รถไฟฟ้าโดยเริ่มจากยานพาหนะของหน่วยงานราชการ โรงพยาบาล และสถาบันการศึกษาก่อน

จากที่กล่าวมา สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้เขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีทิศทางการพัฒนาแบบไม่สมดุลและไม่ยั่งยืน สิ่งเหล่านี้เป็นผลผลิตจากวิสัยทัศน์ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย ตรงข้ามกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2549) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะ 5 ปีนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นความสมดุล ความพอประมาณ และความมีเหตุผล และ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นไปตามกรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งเน้นเรื่อง การสร้างสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน บนรากฐานการพัฒนาของความสมดุลใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยยังคงให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อเนื่องจากกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545-2549 และใช้แนวทางการจัดการแบบบูรณาการที่สอดคล้องตามระบบนิเวศ (Ecological Approach) ของแต่ละ

พื้นที่ รวมทั้งผสมผสานการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น สิ่งที่ต้องดำเนินการคือ หน่วยงานภาครัฐควรทำการปรับปรุงและวางผังเมืองใหม่ พิจารณาความจำเป็นและความสำคัญของโครงการแต่ละโครงการ โดยมีการคำนึงถึงความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก มีการปรับปรุงระบบการจราจร และมีการปรับปรุงระบบขนส่งมวลชนภายในเขตเทศบาลให้ครอบคลุมและทั่วถึงจนกลายเป็นทางเลือกใหม่สำหรับคนเมืองที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลซึ่งมีเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน และที่สำคัญควรมีการใช้รถไฟฟ้าเป็นรถบริการในระบบขนส่งมวลชนและควรนำมาใช้เป็นยานพาหนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐทุกแห่งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เพื่อช่วยลดปัญหาฝุ่นละอองอีกทางหนึ่ง

เทศบาลนครเชียงใหม่มีการจัดการ โดยการวางแผนนโยบายออกมาในรูปของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ซึ่งก็มีโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองรวมอยู่ด้วย ส่วนใหญ่แล้วจะมุ่งเน้นการเฝ้าระวัง การตรวจรักษาคุณภาพอากาศ การสร้างจิตสำนึก และการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละโครงการ/กิจกรรมที่ผ่านมา ที่กำลังดำเนินการ และในอนาคตจะมีการดำเนินการอย่างไรบ้าง พบว่า โครงการ/กิจกรรมส่วนใหญ่ไม่ได้ช่วยให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพเท่าใดนัก ดังพิจารณาได้จากโครงการตรวจรักษาสภาพภูมิอากาศเพื่อเมืองน่าอยู่ มีกิจกรรมการเฝ้าระวังคุณภาพอากาศและรายงานให้ประชาชนทราบ โดยงานควบคุมคุณภาพอากาศและเสี่ยงจะส่งแบบรายงานคุณภาพอากาศที่มีการแจ้งปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก และมลพิษประเภทอื่นๆ โดยข้อมูลทั้งหมดมาจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศศูนย์ราชการรวมจังหวัดเชียงใหม่และโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย และส่งให้งานประชาสัมพันธ์เป็นผู้ป้อนข้อมูลดังกล่าวที่ป้ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าการติดป้ายประชาสัมพันธ์เป็นกิจกรรมที่ทำกันมานานแล้ว แต่ประชาชนส่วนใหญ่กลับไม่ให้ความสนใจกับข้อมูลดังกล่าวเลย ทางเทศบาลควรปรับปรุงวิธีการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพและให้เข้าถึงการรับรู้ของประชาชนมากกว่านี้ เช่น ควรมีการกระจายข่าวสารผ่านทางอาสาสมัครสาธารณสุขของทุกชุมชนโดยการจัดประชุมของแต่ละชุมชน และควรส่งข้อมูลข่าวสารไปยังโรงเรียนต่างๆ ในเขตเทศบาลเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ อธิบายข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ผู้ปกครองของตนรับทราบ ทั้งนี้ ในการดำเนินการจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและต้องมีความเข้าใจในการดำเนินงานทุกขั้นตอนของแต่ละฝ่ายให้ตรงกันด้วย

กล่าวได้ว่า การแก้ไขปัญหาของเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในลักษณะเกิดปัญหาแล้วจึงแก้ไข ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุเป็นหลัก ไม่มีการแก้ไขปัญหาในลักษณะของการป้องกันเท่าใดนัก และโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเพียงบางกลุ่มเข้าร่วมได้ ดังพิจารณาได้จากโครงการประกวดต้นไม้ใหญ่ในเขตเทศบาล

นครเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อธรรงค์ อนุรักษ์ต้นไม้ใหญ่ และการสร้างความตระหนักใน ความสำคัญของต้นไม้กับสิ่งแวดล้อม แต่โครงการดังกล่าวจะเป็นการทำลายคุณค่าของต้นไม้ทุกต้น เสียมากกว่า เนื่องจากต้นไม้ทุกต้นมีคุณค่าเท่ากัน ไม่สามารถตีค่าได้ว่าต้นใดดีกว่ากันได้อย่างไร ไม่ สมควรนำมาจัดประกวดเพื่อให้เกิดการจัดลำดับชั้น โครงการดังกล่าวทำให้ประชาชนที่เข้าร่วม เห็นคุณค่าของต้นไม้อย่างแยกส่วน และขาดการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับ หน่วยงานภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ยังขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจที่จะทำให้ ประชาชนมีการรับรู้และตระหนัก จนยอมรับร่วมแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง เนื่องจากประชาชนที่ เข้าร่วมคงเห็นแต่คุณค่าต่อต้นไม้ของตนมากกว่าต้นไม้ของคนอื่น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็น ประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบพื้นที่ในเขตเทศบาลว่ายังอยู่ในระดับ ที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขอีกมาก

การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐใน เขตเทศบาล ก็เป็นการจัดการอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการประสานความร่วมมือระหว่างกัน อันเป็น แนวทางหนึ่งในการจัดการและควบคุมปัญหามลพิษของ มนต์ สุวรรณ (2549) นั่นคือ การส่งเสริม ความร่วมมือและประสานงานระหว่างภาครัฐ เพราะถ้าปราศจากความร่วมมือจากทุกฝ่ายแล้ว การ ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมก็ยากที่จะบรรลุผลได้ ทั้งนี้ ความร่วมมือดังกล่าวเป็น ความร่วมมือในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา การแบ่ง หน้าที่ในการแก้ไขปัญหาตามบทบาทหน้าที่ที่หน่วยงานนั้นๆ พึงกระทำได้ตามอำนาจที่มีอยู่ และ การประเมินผลงานของหน่วยงานแต่ละหน่วยที่รับผิดชอบตามที่ที่ได้รับมอบหมาย กล่าวได้ว่า การจัดการปัญหาในลักษณะประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันถือว่ามี ประสิทธิภาพมากกว่าการที่หน่วยงานภาครัฐเพียงหน่วยงานเดียวจัดการเอง เนื่องจากปัญหา ฝุ่นละอองเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบในวงกว้างและมีแหล่งกำเนิดที่หลากหลายจึงเป็นการสมควรที่ หลายหน่วยงานร่วมมือกันแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการร่วมมือและแบ่งหน้าที่กัน ดำเนินการแล้ว แต่ก็ยังข้อบกพร่องในส่วนของ การประสานความร่วมมือและการสร้างความเข้าใจ ร่วมกันของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างสอดคล้องกัน นอกจากนี้ยังขาดการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคม และการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบเกี่ยวกับปัญหาฝุ่นละออง ยังคงขาดประสิทธิภาพ ขาด ความชัดเจน ไม่ครอบคลุมทั่วถึง ดังจะเห็นได้จาก การที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับปัญหาฝุ่นละอองว่ากำลังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่เลย ดังนั้นสิ่งที่ หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญคือ ความมีตัวตนของประชาชน และการร่วมมือกันระหว่าง หน่วยงานภาครัฐกับประชาชนทุกระดับเพื่อให้เกิดการทำความเข้าใจร่วมกันต่อปัญหา เนื่องจาก

ปัญหาฝุ่นละอองเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับทุกคนในสังคม การที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันจึงถือเป็นการดีที่จะสามารถแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบจนนำไปสู่การบรรเทาเบาบางของปัญหาได้ในระดับหนึ่ง

สำหรับการใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ พบว่า มีความชัดเจนและสมเหตุสมผล แต่หากพิจารณาในทางปฏิบัติ การนำกฎหมายมาบังคับใช้ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐยังละเลย ไม่ใส่ใจ และไม่จริงจังกับบทลงโทษที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้มีประชาชนจำนวนมากฝ่าฝืนกฎระเบียบต่างๆ ตลอดมา ตรงกับการศึกษาของอุดร วงษ์ทับทิม (2541) เกี่ยวกับแนวคิดนครนิเวศกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่อย่างยั่งยืน ได้กล่าวว่า ในช่วงที่ผ่านมาปัญหามลพิษด้านสิ่งแวดล้อมของเมืองเชียงใหม่ยังไม่มีการแก้ไขที่ต้นเหตุอย่างจริงจัง และแม้ว่าจะมีมาตรการควบคุมตามพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 แต่ในทางปฏิบัติ มีผู้ฝ่าฝืนล่งละเมิดไม่ยอมปฏิบัติตามเป็นจำนวนมาก การบังคับใช้กฎหมายเรื่องการควบคุมมลพิษยังคงถูกละเลยและไม่ให้ความสำคัญจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐเท่าที่ควร ทั้งนี้ การศึกษาของสุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (2542) เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า เมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้ว ถ้าทางเจ้าหน้าที่ภาครัฐนำเอากฎหมายนั้นมาบังคับใช้ ย่อมส่งผลให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ เพราะถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและถูกจับได้ ย่อมส่งผลให้ผู้กระทำความผิดนั้นต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด และในการบังคับใช้กฎหมายนั้น จักต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ร่วมด้วย

ทั้งนี้ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ควรยึดหลักการพัฒนาที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นหลักและในการควบคุมพฤติกรรมของประชาชนได้นั้นจะต้องใช้มาตรการที่เป็นข้อบัญญัติกับบทลงโทษและมีการนำไปใช้อย่างจริงจัง ตามข้อเสนอแนะของประหยัด ปานดี (2546) กล่าวว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์และไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้ก็จะต้องมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนตามหลักวิชา ในขณะที่เดียวกันก็จำเป็นต้องมีมาตรการบางอย่างเพื่อควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งการใช้ การบริโภคทรัพยากรในลักษณะต่างๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจึงควรจัดการที่ต้นเหตุซึ่งหมายถึงมนุษย์ และจัดการที่ปลายเหตุซึ่งหมายถึงสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน โดยเฉพาะการจัดการที่ต้นเหตุ หรือการจัดการที่มนุษย์ หากสามารถจัดการได้สำเร็จก็ย่อมส่งผลให้สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้นและถือเป็นการจัดการที่ปลายเหตุไปในตัวด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

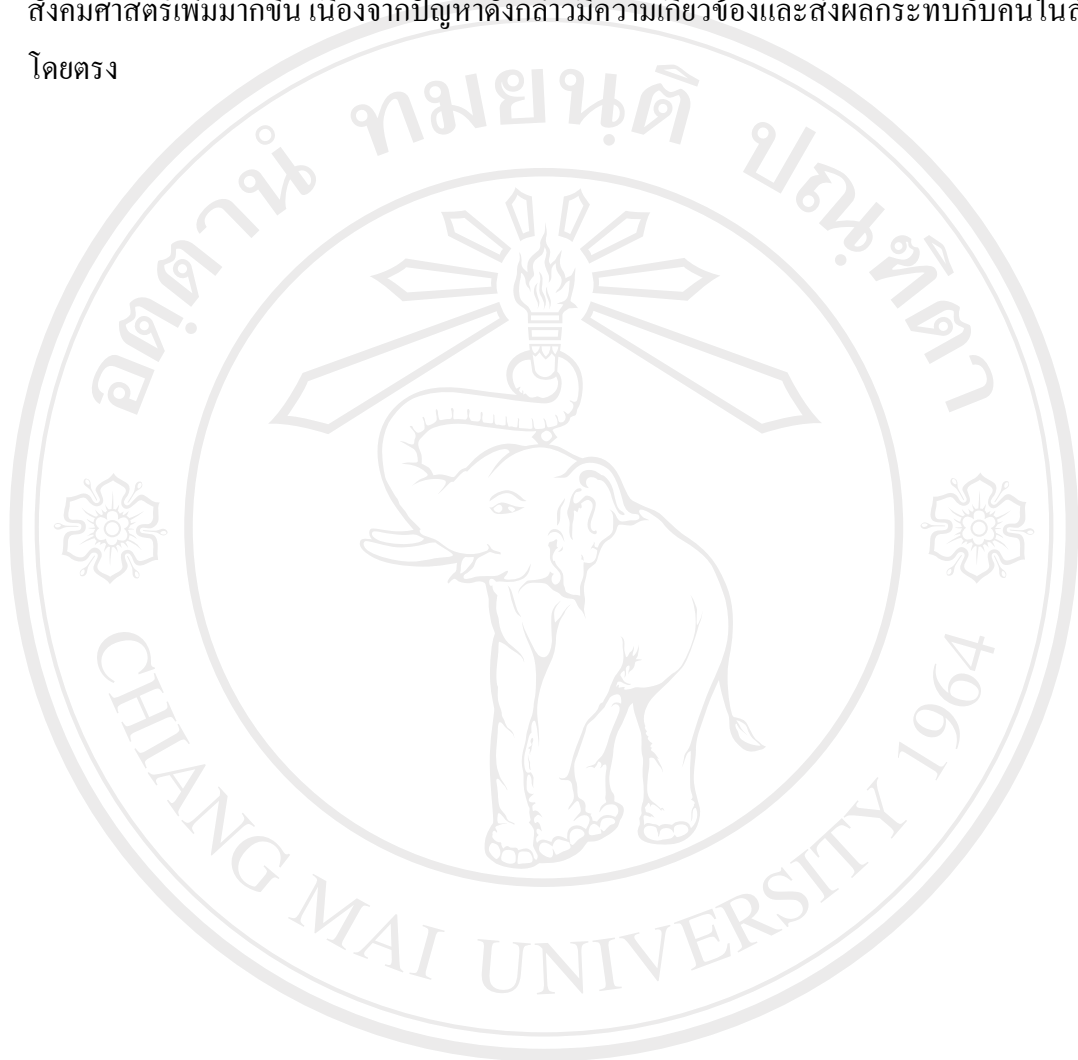
5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

- 1) หน่วยงานภาครัฐในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ควรพิจารณาโครงการหรือกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพื่อให้มีการวางแผนในระยะยาวร่วมด้วย
- 2) การจะให้ประชาชนปฏิบัติตามมาตรการและกฎระเบียบที่วางไว้เพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองอย่างได้ผล แนวทางหนึ่งคือ ควรมีการตัดสิทธิ์ขั้นพื้นฐานที่ประชาชนควรได้รับ เช่น หากมีการฝ่าฝืนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองโดยกระทำการเผาในที่โล่ง ผู้กระทำผิดจะไม่ได้รับสิทธิ์ขั้นพื้นฐานในการรักษาพยาบาลอย่างที่ผู้อื่นได้รับ
- 3) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและประชาชนควรร่วมกันวางแผนการวางผังเมืองในระยะยาวเพื่อช่วยบรรเทาปัญหาการจราจรติดขัด
- 4) หน่วยงานภาครัฐควรปฏิบัติหน้าที่โดยนำกฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการปัญหาฝุ่นละอองมาใช้อย่างจริงจังและต้องเห็นผลเป็นรูปธรรม เพื่อให้กฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ ดังกล่าว มีความศักดิ์สิทธิ์จนสามารถเป็นมาตรการหนึ่งที่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดทิศทางแก้ไขปัญห โดยเฉพาพฤติกรรมของคนในสังคมได้
- 5) พฤติกรรมของประชาชนเป็นสาเหตุหลักหนึ่งของปัญหา ดังนั้น ประชาชนควรมีสำนึกที่ดีในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อช่วยบรรเทาปัญหา
- 6) การปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการขยะของหน่วยงานภาครัฐควรมีการวางแผนและแบ่งหน้าที่กับพื้นที่อย่างเป็นระบบ ชัดเจน ครอบคลุม และทั่วถึง เพื่อให้พฤติกรรมการเผาขยะและเศษใบไม้กิ่งไม้ลดลง

5.3.2 ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับสถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของปัญหาฝุ่นละออง ควรมีการศึกษาในเชิงลึกและมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากปัญหาฝุ่นละอองเกิดขึ้นตลอดเวลาและเกิดขึ้นทุกปี ในแต่ละปีจึงอาจมีสถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางประชากร พื้นที่ และปัจจัยภายนอก ทั้งนี้ เพื่อให้การวางแผนการจัดการปัญหา มีความสมเหตุสมผลกับบริบทแวดล้อมและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันทั่วถึง
- 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการทำงานและประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐแต่ละหน่วยงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงให้การทำงานและการวางนโยบาย มาตรการต่างๆ มีความเป็นธรรมต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

3) ที่ผ่านมา การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาฝุ่นละอองมักเป็นการศึกษาในเชิงวิทยาศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น การศึกษาในประเด็นปัญหาฝุ่นละอองจึงควรมีการศึกษาในเชิงสังคมศาสตร์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัญหาดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อคนในสังคมโดยตรง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved